

سری جدید سوالات تدبر (۱۳)

محدوده: سوره مبارکه فجر

۱. سال نو مبارک! ان شاء الله سال قرآنی را آغاز بنمایید.
۲. زمان پاسخگویی تا روز شنبه ۵ فروردین ۱۳۹۱ است.
۳. پاسخ دادن به این سوالات برای همه کاربران آزاد است و نتایج، به امتیازهای کاربری افزوده می‌شود. اما برای اعضای کلاس‌های هفتگی تدبر، به طور جداگانه نیز محاسبه می‌شود.
۴. پاسخ‌نامه تشریحی سوالات، بعد از پایان هر دوره، به نمایش در می‌آید تا اشکالات معلوم شود. افرادی که نسبت به پاسخی اعتراض داشته باشند، می‌توانند سوال خود را از طریق «تماس با ما» منتقل نمایند.
۵. استفاده از کتاب مجاز نیست اما استفاده از قرآن بدون ترجمه، بلامانع است.
۶. از همه متدبرین گرامی دعوت می‌شود که برای امتحان میان ترم، سوال‌های تستی مناسبی را طراحی نمایند تا به این وسیله هم خودشان بهره بیشتری ببرند و هم در ارتقای کیفیت آزمون‌ها جامعه مجازی را کمک نمایند.

سوالات

۱. جهت هدایتی سوره فجر را کدام است؟ (طراح: حجت‌الاسلام مرتضوی نیا)

- بشارت به نفس مطمئنه
- توبیخ و انذار نسبت به دنیاگرایی
- میعادگاه‌های دل‌کنندگان از دنیا
- طغیانگران منتظر عذاب الهی باشند

پاسخ: گزینه ۲ صحیح است. در سیاق اول، سوگندهایی یاد شد تا جهت هدایتی کل سوره را تاکید کند. در سیاق دوم سرگذشت دنیاگرایان پیشین را ذکر کرد و دنیاگرایان طغیانگر را به سرنوشتی مثل سرنوشت پیشینیان تهدید نمود. در سیاق سوم نظام فکری این دنیاگرایان طغیانگر را معرفی و محکوم نمود و در سیاق آخر، به نفس مطمئنه - که مانند دنیاگرایان نبود - را به آرامش و سعادت بشارت داد. بنابراین جهت هدایتی سوره، «توبیخ و انذار نسبت به دنیاگرایی» خواهد بود.

۲. در مورد جهت هدایتی سیاق‌های سوره مبارکه فجر کدام گزینه صحیح است؟

- سیاق اول: آیات ۱ تا ۵ جهت هدایتی: سوگند برای تاکید جهت هدایتی سوره
- سیاق اول: آیات ۱ تا ۱۴ جهت هدایتی: تهدید دنیاگران طغیانگر
- سیاق دوم: آیات ۱۵ تا ۲۶ جهت هدایتی: تهدید دنیاگرایان طغیانگر
- سیاق دوم: آیات ۱۵ تا ۳۰ جهت هدایتی: بشارت به نفس مطمئنه

پاسخ: گزینه ۱ صحیح است. در سیاق اول (۱-۵)، سوگندهایی یاد شد تا جهت هدایتی کل سوره را تاکید کند. در سیاق دوم (۶-۱۴) سرگذشت دنیاگرایان پیشین را ذکر کرد و دنیاگرایان طغیانگر را به سرنوشتی مثل سرنوشت پیشینیان تهدید نمود. در سیاق سوم (۱۵-۲۶)

نظام فکری این دنیاگرایان طغیانگر را معرفی و محکوم نمود و در سیاق آخر (۲۷-۳۰)، به نفس مطمئنه - که مانند دنیاگرایان نبود- را به آرامش و سعادت بشارت داد. بنابراین جهت هدایتی سوره، «توبیح و انذار نسبت به دنیاگرایی» خواهد بود.

۳. در مورد قسم‌های سوره مبارکه فجر کدام گزینه صحیح نیست؟

- وَ الْفَجْرِ: صبح عید قرآن
- وَ لَيَالٍ عَشْرٍ: ده روز اول ماه ذی‌الحجه
- وَ الشَّفَعِ وَ الْوَتْرِ: نماز شب
- وَ اللَّيْلِ إِذَا يَسِرُّ: شب دهم ماه ذی‌الحجه

پاسخ: گزینه ۳ صحیح است. منظور از شفع روزهای ترویه و عرفه از ماه ذی‌الحجه، و منظور ا و وتر روز عید قربان است.

۴. این جمله حضرت سلیمان علی‌نبینا و آله‌وعلیه‌السلام در مقابل کدام آیه از سوره مبارکه فجر است:

«هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي لِيَبْلُوَنِي أَ أَشْكُرُ أَمْ أَكْفُرُ وَمَنْ شَكَرَ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي غَنِيٌّ كَرِيمٌ» (نمل، ۴۰)

- أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ * إِرْمَ ذَاتِ الْعِمَادِ * الَّتِي لَمْ يُخْلَقْ مِثْلُهَا فِي الْبِلَادِ وَ تَمُودَ الَّذِينَ جَابُوا الصَّخْرَ بِالْوَادِ
- فَأَمَّا الْإِنْسَانُ إِذَا مَا ابْتَلَاهُ رَبُّهُ فَأَكْرَمَهُ وَ نَعَمَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَكْرَمَنُ وَ إِذَا مَا ابْتَلَاهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَهَانَنِ
- كَلَّا بَلْ لَا تُكْرَمُونَ الْيَتِيمَ * وَ لَا تَخَاضُونَ عَلَى طَعَامِ الْمَسْكِينِ * وَ تَأْكُلُونَ التُّرَاثَ أَكْلًا لَمًّا * وَ تَحِبُّونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا
- يَا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ * ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَرْضِيَّةً * فَادْخُلِي فِي عِبَادِي * وَ ادْخُلِي جَنَّتِي

پاسخ: گزینه ۲ صحیح است. در آیات ۱۵ و ۱۶ سوره مبارکه فجر، اشاره می‌نماید که دنیاگرایان برای دنیا ارزش استقلال‌ی قائلند و به همین دلیل، نعمت بخشیدن خدا را، ارزش دادن خدا به خود (اکرام) می‌دانند و سلب نعمت را، سلب ارزش از خود (اهانت) به شمار می‌آورند و به این ترتیب، از جنبه ابتلایی دادن و گرفتن نعمات غافل می‌شوند و با توهم اکرام و اهانت، دچار طغیان و سرکشی می‌گردند. اما حضرت سلیمان علی‌نبینا و آله‌وعلیه‌السلام در این آیات اشاره می‌کند که من به خوبی می‌دانم این فضل خدا برای آزمایش من است (و این را نشانه اکرام یا اهانت نمی‌دانم).

۵. این جمله حضرت امام حسین علیه‌السلام با کدام آیه از سوره مبارکه فجر متناسب است: «رَضًا بِرِضَاكَ وَ تَسْلِيمًا لِقَضَائِكَ»

- يَقُولُ يَا لَيْتَنِي قَدَّمْتُ لِحَيَاتِي
- ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَرْضِيَّةً
- كَلَّا بَلْ لَا تُكْرَمُونَ الْيَتِيمَ
- الَّذِينَ طَعَوْا فِي الْبِلَادِ * فَأَكْثَرُوا فِيهَا الْفَسَادَ

پاسخ: گزینه ۲ صحیح است. سیدالشهدا در این جملات نشان می‌دهد که نفس مطمئنه است؛ همو که به سوی پروردگار خود آرام گرفته و به آنچه او رضایت دارد، راضی می‌شود و در نتیجه، دنیا را سرای گذر دانسته، دادن نعمت و تنگی رزق را ابتلا و امتحان الهی می‌داند و به همین سبب، زیادی نعمت، او را به طغیان و تباهی و استکبار نمی‌کشد و فقر و نداری، او را در ورطه کفر و ترک شکر قرار نمی‌دهد، بلکه او در جایگاه عبودیت استقرار می‌یابد و با افراط یا تفریط، از صراط مستقیم منحرف نمی‌گردد. از این رو سزاوار است که خداوند او را به بهشت برین خود مژده دهد، در حالی که هر دو از یکدیگر راضی هستند.

۶. با توجه به سیاق سوره فجر، منظور از نفس مطمئنه در سوره چه کسی است؟ (طراح: حجت‌الاسلام مرتضوی‌نیا)

- امامان و ائمه معصومین
- کسی که آرام در مقابل ابتلائات الهی است

- کسی که نفس خود را از شیطان دور کرده
- کسی که به سوی بهشت می رود

پاسخ: گزینه ۲ صحیح است. نفس مطمئنه کسی است که به سوی پروردگار خود آرام گرفته و به آنچه او رضایت دارد، راضی می شود و در نتیجه، دنیا را سرای گذر دانسته، دادن نعمت و تنگی رزق را ابتلا و امتحان الهی می داند و به همین سبب، زیادی نعمت، او را به طغیان و تباهی و استکبار نمی کشد و فقر و نداری، او را در ورطه کفر و ترک شکر قرار نمی دهد، بلکه او در جایگاه عبودیت استقرار می یابد و با افراط یا تفریط، از صراط مستقیم منحرف نمی گردد. بنابراین لازم نیست که نفس مطمئنه را به اهل بیت محدود کنیم.

۷. وجه مشترک اقوامی که در سوره فجر ذکر شده است (ثمود، فرعونیان و...) چیست؟ (طراح: حجت الاسلام مرتضوی نیا)

- طغیان و فساد در دنیا
- زورگویی و جاه طلبی
- داشتن ساختمان های بزرگ و سخت
- داشتن لشکریان قدرتمند

پاسخ: گزینه ۱ صحیح است. در آیات سیاق دوم، نمادهای دنیا به وضوح دیده می شود. برای قوم عاد، ستون ها و قصرهای بزرگ؛ برای قوم ثمود، خانه های در کوه ها؛ و برای فرعون که صاحب میخ ها بود. با این توجه دنیاگرایی وجه مشترک این اقوام است که در نهایت، این دنیاگرایی منجر به طغیان و فساد می شود.

۸. سوره فجر از چند سیاق تشکیل شده است؟ (طراح: حجت الاسلام مرتضوی نیا)

- ۱
- ۲
- ۳
- ۴

پاسخ: گزینه ۴ صحیح است. در سیاق اول (۱-۵)، سوگندهایی یاد شد تا جهت هدایتی کل سوره را تاکید کند. در سیاق دوم (۶-۱۴) سرگذشت دنیاگرایان پیشین را ذکر کرد و دنیاگرایان طغیانگر را به سرنوشتی مثل سرنوشت پیشینیان تهدید نمود. در سیاق سوم (۱۵-۲۶) نظام فکری این دنیاگرایان طغیانگر را معرفی و محکوم نمود و در سیاق آخر (۲۷-۳۰)، به نفس مطمئنه - که مانند دنیاگرایان نبود- را به آرامش و سعادت بشارت داد. بنابراین سوره مبارکه فجر ۴ سیاق دارد.

۹. با توجه به سوره مبارکه فجر، ابتلاء (امتحانات الهی) در چه مواردی است؟ (طراح: حجت الاسلام مرتضوی نیا)

- در تنگی رزق و روزی
- در مصائب و مشکلات
- در وسعت رزق و روزی
- در انعام (وسعت رزق) و امساک (تنگی رزق)

پاسخ: گزینه ۴ صحیح است. با توجه به آیات «فَأَمَّا الْإِنْسَانُ إِذَا مَا ابْتَلَاهُ رَبُّهُ فَأَكْرَمَهُ وَ نَعَّمَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَكْرَمَنِي وَ أَمَّا إِذَا مَا ابْتَلَاهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَهَانَنِي» معلوم می شود ابتلاءات در زمان نعمت و امساک صورت می گیرد.

۱۰. ریشه دنیاگرایی و نظام فکری دنیامحور، از کدام آیه بدست می آید؟ (طراح: حجت الاسلام مرتضوی نیا)

- وَ تَأْكُلُونَ الثَّرَاثَ أَخْلَافًا

- وَ تَجِبُونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا
- فَيَوْمَئِذٍ لَا يُعَذِّبُ عَذَابُهُ أَحَدًا
- كَلَّا إِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا

پاسخ: گزینه ۲ صحیح است. در سیاق دوم سوره مبارکه فجر، نظام فکری و عملی دنیاگرایان تبیین و توبیخ می‌شود که یکی از مهم‌ترین آن‌ها حب مال است.